

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 30

Lýsingaprísur fyri petittreglú: 40 oyru á
1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Mánadagin 26. juli 1943

Bladid verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið

17. árg.

Hvørjir eru teir, ið á tingi hava vart arbeiðaranna og fiskimanna løninteressur av øllum alvi?

Royndirnar prógva, at tað eru javnaðarmenn!

I

Flokkanna støða til tímanslønina fyri almenn arbeiði:

Sum øllum kunnugt verður alment arbeiði roknað út frá eini grundløn uppá 70 oyru um tíman.

Henda lønin liggur langt niðanfyri meðallønina í Føroyum hjá privatum monnum.

At hitt almenna í løn skal liggja niðan fyri enn galdandi er í tí privata lívinum, er rúkandi galið. Hitt almenna liggur harvið sum ein lentykkjari.

Javnaðarmenn vildu ikki góðkenna hesa støðu. Teir reistu tí kravið um, at hitt almenna skuldi ikki liggja niðanfyri hitt privata í løngvan.

Av tí at lønin er ójavn hjá teimum ymsu feløgnum innanfyri Føroya arbeiðsmannafelag og tað ikki ber til hjá lögtinginum at geva ymiskt fyri almenn arbeiði, settu javnaðarmenn fram uppskot um, at vega- havna- og annað almenn arbeiði skal roknað út við somu tímansløn sum meðallønin innanfyri Føroya arbeiðsmannafelag.

Hetta uppskot varð felt av 15-mannaveldinum, fólka-flokkinum og sambandinum.

Arbeidsmenn kring Føroya land!

Hugsíð tykkum um og rokni út, hvat ið hetta 15-mannaveldið hevur kostað tykkum:

Meðallønin innanfyri Føroya arbeiðarafelag liggur um 93 oyru. Pristalstilleggið hjá tí almenna verður roknað procentliga av grundlønini.

I dag verður vega- og havnaarbeiði hjá lögtinginum »kalkulerað» við eini grundløn uppá 70 oyru um tíman, við pristali 182 oyru. Vart javnaðarmanna uppskotið samtykt, vildu almenn arbeiði verðið »kalkulerað» við eini tímansløn uppá $93 \times 2,60 = 242$ oyru.

Sum lønin er í dag hjá tí almenna, missur arbeiðarin av fólkaflokksins og sambandsins ávum 60 oyru um tíman.

Tað er ófatiligt, at nakar arbeiðari kann velja nakran innanfyri hetta 15-mannaafurhaldið aftaná hesa misgerð móti arbeiðarastáttinum.

II

Flokkanna støða til bann móti verkbandi (lockout)
og verkfalli (streiku).

Bann móti verkbandi og verkfalli og tvungin valdgerðardómur er ígjøgnumført mangastaðni.

Á tingi settu menn fram uppskot um at fáa tað sama ígjøgnum her á landi.

Men javnaðarmenn vildu tá ikki vera við til tess, uttan fastar regl-

ur vórðu settar fyri henda valdgerðardómstól til tryggjan av arbeiðsmanna løninteressum.

Hesum kravi javnaðarmanna vóru fólkaflokkurin og sambandið — 15-mannaveldið — imóti. Men kortini eydnaðist tað javnaðarmonnum við hørðum ágangi at

aftra einum parti av monnum innanfyri sambandið, so uppskotið um tvungnan, men heilt frittstillaðan valdgerðardómstól fall, tá ið tað kom til atkvøðugreiðslu.

Vóru javnaðarmenn ikki á tingi til varðveitslu av arbeiðsmanna-interessunum, vildi hetta uppskotið verið samtykt og gjørt til lóg. **Tað eiga arbeiðsmenn at gera sær greitt.**

III

Javnaðarmenn verja arbeiðararnar og fiskimenninar móti løytrýsti: Grundløn, dyrtiðarviðbót og minstaløn verða tryggjað.

Verkband og verkfall eru tveggjað svørð, bæði fyri arbeiðarin og arbeiðsgevarin — og ein vannlukka fyri samfelagið, hvers stimbur og livsevni botna í arbeiðs- og framleiðslunegdini.

Arbeiðararnir eru bara fyri verkfalli sum eitt neyðhjálpur meðal móti løytrýsti. Teir vilja sjálvandi heldur enn gjarna sleppa frá arbeiðsstedgi, ið fyri teir vil siga tað sama sum at missa fortjenastu fyri eina styttri ella longri tíð. Kunnu arbeiðsmennirnir fáa eina lønskipan, sum tryggjar teir fult so væl sum at hava verkfalls-vápnid í bakhondini, vilja teir uttan iva leggja hetta vápnid frá sær við turrum tårum.

Øðrvisi er við arbeiðsgevarunum. Teir vilja ganga við til bann móti verkbandi, men seta sum treyt, at valdgerðardómstólurin skal vera óbundin viðvíkjandi at seta lønirnar niður.

Hitt fyrra uppskotið, sum við javnaðarmanna mótstøðu fall, var so statt ein hond til arbeiðsgevararnar imóti arbeiðarunum.

Málið um verkbands- og verkfallsbann og valdgerðardómstól kom aftur á ting árið eftir.

Á hesum sinni varð javnaðarmaður nevndarformaður. Herav kom málsins viðgerð at liggja heilt øðrvisi fyri:

Hvussu nógv javnaðarmenn harvið hava bjargað fyri arbeiðsmanninum duga allir skilaaarbeiðarar at fata. Teir hava so ofta roynt, hvat tað vil siga at koma undir ein óbundnan valdgerðardóm við einum av øllum uttan sínum egna tykki bundna »uppmanni» til avgerara.

Javnaðarmenn finga — aftaná langar og drúgvir samráðingar við briksli frá fólkaflokksmonnum um at vera kommunistar og bara leggja lag í annan partin — arbeiðs- og fiskimannafjeldina — ein meirluta við til at ásanna,

at arbeiðsmaðurin og fiskimaðurin ikki vóru komnir á mál í teirra lönkrøvum.

at tað tessvegna ikki mátti verða talan um hjá valdgerðardómstólinum at seta grundlønirnar niður.

at tað heldur ikki skuldi verða talan um at lata dyrtiðarviðbótina koma at muna minni enn feløginu vóru vordin samd um, men

at tað skuldi vera skylda valdgerðardómstólsins at seta lønirnar sambært rentabilitetin og krigsvandaumstøðurnar.

at fiskimanninum skuldi verða tryggjað ein minstaløn pr. tús, um talan var bert um ein tús, ella pr. mánaða, um talan var um ein tús, ið vardi meira enn ein mánaða, ella talan var um fleiri fylgjandi túrar.

Henda lóg, sum skyldast eina og aleina javnaðarmanna áhildnu átroðkan, hevur bjargað fiskimanninum eina minstu mánaðarløn uppá 600 og 700 kr. atvíkavist fyri sluppsiglarar og trolaramenn. Minsta grundlønin hjá teimum var 150—200 kr. um mánaðin líka til lógin kom.

Framh. á næsta teigi.